

AYDINLANMA 1923

## TARİHİ DEĞİŞTİREN DÜŞÜNCE

*“10 kasım 2002 İTÜ Atatürk’ü anma töreninde öğrenciler adına sunulan konuşma”*

***Emre KARACAOĞLU\****

Bugün, Mustafa Kemal Atatürk’ün aramızdan ayrılışının 64üncü yılı. Burada bizi her 10 kasımda bir araya getirenin ne olduğunu kendimize sormamız ve kendi kendimize bir muhasebe yapmamız gerekir. Bu anlamlı günde, kimse adına konuşma hakkım olmasa bile Mustafa Kemal ölküsünü benimsemiş ve onu anlamaya çalışmış bir genç olarak düşüncelerimi açıklamaya çalışacağım.

Mustafa Kemal’i Mustafa Kemal yapan neydi? Neden ve hangi koşullarda Mustafa Kemal ortaya çıktı? Bu sorulara herkes bir şekilde cevap verebilir.

Ama ben sizleri 1915 öncesine götüreceğim. 1900 yıllarda Rus, Fransız ve İngiliz yöneticileri Türklerin Anadolu’dan çıkarılmasını Doğu sorunu olarak adlandırmaktadır. Bu sorunu çözümü Türklerin top yekun Anadolu’dan sürülmesi ve Osmanlı İmparatorluğunun dağıtılmasıyla olacaktır. Bunun üzerine üç devletin görevlendirdiği kişiler Anadolu’yu da kendine göre parçalayan bir harita çizerler. Bu paylaşımın adı Sykes-Picot adında bir anlaşmadır. Bu üç devletin yöneticileri, masa başında dünyaya düzen vermek için Osmanlı topraklarını cetvellerle ölkelere ayırırlar. Bu planın uygulama aşamasına geliş, ekonomik baskılar, devletin aşırı borçlandırılması, azınlıkların kültürel haklar adı altında devlet

*\* İTÜ Gemi İnşaat Fakültesi Öğrencisi*

## AYDINLANMA 1923

istemeye varan hak talepleri ile şekillenmeye başlar. Her gün bir ayaklanma ile parçalanmaya ve batmaya başlayan Osmanlı içinde bu gidişe tepki gösteren, asker-aydın kitle son çare olarak Alman yardımı ile ayakta durmaya çalışır bu çabada ve birinci dünya savaşına girişimize neden olur.

Sykes-Picot'u uygulamak için son darbeyi vurmak için yapılan hamle, Çanakkale'ye yığılan İngiliz, Fransız gemilerinden oluşan donanmadır. 250 bin asker ile başlayacak İstanbul da sonlanacak savaş ile Sykes-Picot haritası uygulanacaktır. Bu olay öncesinde 1900 lü yıllarda English adlı bir jeolog Gelibolu yarımadasının jeoloji haritasını yapmıştır. Bu çalışmaya dayana emperyalistler, çıkarmanın yapılacağı yeri belirlenmiştir. Her şey bellidir, Çanakkale boğazı Gelibolu yarımadasının en zayıf ve en kolay çıkarma yapılan yerinden ikiye bölünecek donanmaya karşı koyan tabyalar ele geçirilecektir. İngiliz öncüler çıkartma yapılacak yer olan Kaba Tepe önlerine işaret şamandırası bırakırlar. Oysa koskoca her şeyi bilen ve hesaplayan, üzerinde güneşin batmadığı imparatorluğun askerleri, nisan ayında güneyden esen sert rüzgarı hesaplamazlar. Samandra demir tarar ve Conkbayırı tepesi önlerine gelir. Burası Kabatepe kumsalının tersi dimdik uçurumlarıyla çakıllı tepeleriyle bir cehennemdir. Çıkarma başlar ve Yeni Zelanda askerleri zorlukla top ateşi desteği ile tepeye tırmanmaya başlar. İşte değerli misafirler tam bu saatlerde bu noktadan 8 km doğuda olan Bigalı Köyünde Alman Generalin tüm emirlerini dinlemeyen bir asker yatağında top seslerini duyarak kalkar ve bahçede hazır bekleyen on askerini alarak Conkbayırı'na doğru yola çıkar tüm emrindeki askerlerin kendisine yetişmesini emreder. Kocaçimen tepeye geldiğinde 261 rakımlı tepeden kendisine doğru kaçan askerleri görür. Düşman 261 rakımlı tepededir. Kendisi ise 300 m rakımlı Kocaçimen tepede, aralarında mesafe birkaç yüz metredir. Aralarında daracık ve uzun bir sırt vardır. Yüzlerce Yeni Zelanda askeri kursun atarak cephanesi bitmiş askerlerimizi kovlarken bu asker, birden bir karar verir.

Emrindeki tüm askerleri tepenin üstünde yere yatırır. Bunu yaptığı anda İngiliz komutan da askerlerine yere yatırınca ilerleme durur. Karşılıklı ateş açarlar. Ama bu askerin emrinde silahlı 10 asker vardır. Bu anda silahlar susar ve beklemeye başlarlar. Geriden gelen birlikler yetişir ve karşı taarruz ile Yeni Zelanda askerleri Conkbayırı tepesinin altına sürülür.

Zaman ve mekanda iki olay bir araya gelmiş oyun bozulmuştur.

Determinist bir anlayışla dünyaya düzen vermek isteyen elinde cetvelle harita çizen bir güç Gelibolu'daki nisan rüzgarını hesaplayamamıştır. Ama silah gücü ile bu yanlışını düzelttiği anda da yine hesaplayamadığı bir askerin düşünce yapısıdır. O asker yıllar sonra Ruşen Esref'e o anı anlattıktan sonra şunları söyler.

***“O an birden düşmanın komutanın yerine kendimi kpyup arkasını görmediğim bir tepenin üzerinde, siper almış askerleri görsem ne yapardım diye düşündüm. Yapacağım askerlerimi tam siper yatırmaktı . Tam o anda düşman askerlerimi gördüğünde hepsine bir emirle sungu taktırdım ve yere yatırdım. Nasılsa bizi yere yatarken görünce yere yatacaklar ve bizde geride gelenler yetişene kadar zaman kazanacaktık. İşte bu kararı verdiğim an Mustafa Kemal olduğum andır”*** der. Bu olay görünüşte basit gibi gelse de tarihin yönünün değiştiği bir andır.

Bu olay dünyaya düzen verdiğini ve haritaları çizerken ülkeleri değiştirdiğini ve değiştireceğini hayal edenlere ağır bir darbedir. Rüzgar ve bir askerin düşünce yapısı aynı Kaos teorisindeki bir kelebeğin kanadından çıkan esinti gibi fırtına olacak, Sykes-Picot haritası Çanakkale'de sonsuzluğa savrulacaktır. Aynı determinist ve dayatmacı anlayış Sevr

## AYDINLANMA 1923

haritası olarak yeniden önümüze konduğunda 23 Nisan 1920 de tekrar aynı kelebeğin kanat rüzgarlarında bir daha savrulup gidecektir. Her denemede hesap edilemeyen Ulusun içinde ki istenci bir fırtınaya dönüştüren düşünce yapısıdır. Doğayı ve değişmeyi algılamış, Bilim ve aklı rehber edinmiş, Mustafa Kemal'i Mustafa Kemal yapan düşüncenin yapısı..

Bu bize sunu öğretir. Kendi istedikleri gibi bir düzen yaratmak için herkesi ve her şeyi hesaplayacağını sananlar, bir şeyi hesaplayamazlar, o da bir ulusun evlatlarının içinde benliğini ve düşüncesini ulusuna adayacak Mustafa Kemallerin nerede doğacağını ve neler yapacağını.

Şimdi dünyaya bakın, mutsuz ve umutsuz insanlar oradan oraya savrulurken savaşlarla dolu huzursuz bir halde. Oysa dünyamız, koskoca bir galaksinin içine bir kum tanesi. Bunun üzerinde yaşayan ve evrenin hiç bir yerine gitmemiş, doğanın düzenine sırt çevirmiş bir uygarlığın evrensel olması beklenemez. Oysa evrensel olan sadece bilimin ortaya koyduğu fizik yasalarıdır. O'nun Evrensel dili ise matematiktir. Yeryüzü ise fizik yasaların herhangi bir anındaki virgülün ürünü olan değişimlerle varlığını sürdürür. Evrensel olanın, küresel olanın üzerinde yansımalarının yerel sonuçları vardır. Bunlar doğada çeşitliliği yaratmıştır. Diller, düşünceler ve kültürler de doğadaki bu çeşitliliğin ürünüdür. Eğer böyle olmasaydı dünyada ne diller olurdu, ne devletler, ne de uygarlık.

Bu çerçevede her ulusun çağdaş uygarlığa ulaşma yolu ayrıdır. Her ulus uygarlığa katılmak için bilim ve akıla dayanarak kendi yolunu bulma hakkına sahiptir. Bu bir doğa kanunudur. Çünkü aynı canlı hem denizde, hem karada, hem kutupta yaşamaz. Eğer, bir canlı türü dünyada tek egemen olursa en sonunda kendi de tükenir. İnsan içinde böyledir. Siz yerküreyi hoyratça kullanır, dünyanın büyük bir kısmını karanlıkta bırakırsanız en sonunda kendinizde o karanlıkta kalırsınız. Bu anlamda dünyaya düzen vermeye kalkanlarla, o doğanın düzeni içinde uluslarının problemlerine çözüm üretenler zaman zaman karşılaşılır. Ve her seferinde bir kelebek kanat çırpır. Ve herşey yeni bir düzene kavuşur. Aynı Osmanlıyı ortadan kaldırmayı Türkleri Anadolu'dan sürmeyi hayal edenlerin hayallerini yıkan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruması gibi.

Mustafa Kemal Atatürk, insan, öğretmen ve devrimci. Bir ulusun ölümle kalım arasındaki bir anında kararlılık ve üreticiliğin eseri bir uçbeyi olarak yola çıktı. O'nun düşüncelerini yapılandıran, yaşamı boyunca kurmayı hedeflediği bir cumhuriyete giderken karşılaştığı problemlere parça parça çözümler üreterek ilerlemeyi öğrenmesiydi. Yanlışlarını terk ederek iyiye ulaşmaya çalıştı. Attığı her adım ulusunun kaynaklarına dayandı. 1923 ve 1938; Anadolu'da uygarlığın saatini 300 yıl ileri alma koşusu tam 15 yıla sığdı.

Bu koşuyu bugün hepimiz bir daha düşünelim. Hangimiz koskoca bir dünyaya düzen vermeye kalkanlara karşı kanat çırpın bir kelebek gibi rüzgarlar yaratabiliriz? O geride düşüncelerinin eseri bir ülke bıraktı. O'nun bu adımları nasıl hangi düşünce yapısıyla attığını öğrenmek ve öğretmek tüm yurtseverlerin görevidir.

Bugün geleceği kuracak düşünceleri üretmek için yaslanacağımız Cumhuriyete hayat veren düşünceyi, kendi tarihi ve kültürüyle ürettiği ekonomik ve sosyal düzeni terk ettik. Mustafa Kemal Atatürk'ün yaşamı boyunca kullanmadığı ve sahiplenmediği fikirleri ona yakıştırdık. 1935 ve 1937 de eliyle yazdığı ilkelerinden uzaklaştık. Mustafa Kemal Düşüncesi ise masa başında yazılmayan yaşamın sorunlarını çözmeye adanmış ilk düşünce sistemiydi. Mustafa Kemal'in **Dünyaca bilinmektedir ki, bizim devlet yönetimimizdeki ana programımız, Bunun kapsadığı prensipler, yönetimde ve politikada bizi aydınlatıcı ana çizgilerdir. Fakat bu prensipleri, gökten indiği sanılan kitapların**

## AYDINLANMA 1923

**doğmalarıyla asla bir tutmamalıdır. Biz, ilhamlarımızı, gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya yaşamdan almış bulunuyoruz.**

**Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt; bağrından çıktığımız Türk ulusu ve bir de, uluslar tarihinin bin bir acıklı olay ve sıkıntı ile dolu yapraklarından çıkardığımız sonuçlardır.**

sözleri bunu anlatmaktadır. Ülkemizin bugünde sorunlarını çözmeye talip olanlar, bu gerçeklerden ayrıldığı için göreceli olarak geri gidiyoruz. Çağdaş uygarlıktan her gün uzaklaşıyoruz. Kendimizi günümüzün sorunlarını çözmekten aciz insanların yönetimine terk ediyoruz. Ülkemizin çözölemeyen sorunlarından dolayı insanlarımız çağdaş uygarlıktan bizi uzaklaştıracak boş sözlere kolayca kapılıyor.

Bizi geceye gömecek olan bir akşam üzerinde miyiz, yoksa bizi aydınlığa kavuşturacak bir şafak vaktinde mi? Buna hepimiz karar vereceğiz.

Eğer Mustafa Kemal'in izinde olmaktan söz ediyorsak. İlk önce olmazlar değil, olmazları nasıl olur yaparım diye düşünmeliyiz.

Eğer Mustafa Kemal'in izindeyse, Cumhuriyeti koruma ve kollamanın Cumhuriyeti yaşatmak için çalışmayla olacağını bilmeliyiz.

Bilimi, bilgiyi, düşünceyi kendimiz için değil ülkemiz için üretmeliyiz.

Yüzümüzü yoktan bir Cumhuriyet var eden düşünceye dönmeliyiz.

O düşünce, eleştirel akıl ile bir toplumu yoktan var eden ilk siyasal sistemidir.

O düşünce Mustafa Kemal düşüncesidir. Mirası bilim ve akıl olan bu düşünce gençlere bırakılan yegane mirastır.

Herkes Atatürk'ü sevebilir, onun çağdaş yaşam hedefine başka araçlarla gitmek isteyenler olabilir. Ama her kim Mustafa Kemal düşüncesini izliyorum derse ilk önce yüzünü, tarihin sayfalarına yazılı olan devrimcinin eser ve uygulamalarında izlediği metoda dönmelidir.

Değerli arkadaşlarım ve büyüklerim. Mustafa Kemal Atatürk için büyük adamdı, ulu önderdi övgülerini yapmaya gerek olmadığını düşünüyorum Tarih sayfalarında ve dünyada herkes O'nun değerini bilmektedir. Bir genç olarak hissettiğim, O'na söylemem gereken bir kaç şey var.

Yaşamının her anını çalışmaya ve ulusuna adanmış yürekten yurtsever,

Ülkesini kendinden önde tutan bir yurttaş,

İlk defa düşünsel mirasının izlenmesi için gençlere güvenen bir öğretmen.

Bugün aramızdan ayrılışının 64 uncu yılı. Ulusu kuşatan karanlığa ve sana ulaşmak için konulan engellere rağmen düşüncelerin hala senin öğrencilerin tarafından öğreniliyor. Hala, senin düşüncenin izcileri yetişiyor. Belki seni resim ve heykel sananlar, senin gerçek olduğunu düşünmüyordur. Sen, bizlere kanatlarımızda fırtınaları barındıran bir kelebek olarak dünyayı değiştirebileceğimizi öğrettin. Varlığın huzur içinde olsun.

Herkesi saygıyla selamlarım